

¿SE EQUIVOCÓ EL PROFETA?

COSTA BRAVA

La paraula literària

Tothom està d'acord en que s'en ha de dir Costa Brava.

Això significa molta pedra i molta branca castigades pel vent i un reguifzell de viles que es fiquen dintre el mar, i s'estan hores i hores amb aigua fins a la cintura.

Si es pensa en la Costa Brava des de terra endins, agafa un prestigi mig de color i mig de música, de turisme líric i apassionant, amb una realitat d'olla de peix i de copa de rom i amb un gemec de sirena i de cova de diamants.

Encara que un pensa en el nom de cada poble de la Costa, encara que la fesomia del paisatge sigui d'una varietat desconcertant, la paraula Costa Brava té un gust d'unitat, de cosa que a tot estirar es pot dir en actes, com les comèdies, o en temps, com les simfonies.

Això es deu a l'excursionisme, a la literatura, a les màquines de retratar, als compositors locals, etc.

Es a dir, la visió sentimental que els catalans tenim de la «Costa Brava», és un producte de la civilització.

Somriure i mala cara

Aquest nom dramàtic que hem posat a la costa més delicada i més ben pintada del món, té la seva justificació. De tant en tant la costa ensenya les dents, i amb una tenacitat positiva.

Però aquest aire feréstec està trencat a cada moment pel somriure d'infinites boques, que són les cales i les platges.

De vegades aquestes boques van guarnides d'uns grans bigotis de pins i de ginesteres, de vegades les volta una pell blanca i rosada com la galta de les noies.

Els somriures arriben a ésser sostinguts i es converteixen en rialles de cinquanta mil colors, quan ens trobem amb una vila, amb cafés, envelats, gramoles, maillots, casetes ratllades i carniceries rutilants.

Quant la costa s'enfila cap a França, es va tornant brava de debò. A Sant Sebastià, a Bagur encara hi ha una majestat arrebossada de lirisme vegetal; però si passeu aquella gran petxina del golf de Roses, veureu que després, la pedra es va despullant.

A Cap de Creus, ja s'ha despullat del tot; només hi ha ossos i queixals;

una cosa que fa tremolar...

A l'estiu amb postes calmes i decoratives, tot va a l'hora, i les arestes més trágiques sembla que regalin mel.

Però a l'hivern amb tramuntana i grop, la costa brava justifica la literatura, l'excursionisme, l'entendiment fotogràfic que es belluga dintre del seu nom...

Número musical

Jo he sentit sardanes a tot arreu del nostre país, i trobo que la música de les cobles en les places dels pobles de l'interior, agafa una sentida estrident i gòtica, massa directa.

Joestic segur que la sardana va ésser inventada per a ésser tocada vora l'aigua, i per a ésser escoltada, si pot ser, des del mar estant.

A Sant Feliu, a Palamós, a Llafranc, a Roses, a Cadaqués, la sardana és el sospir una mica sacsejat d'aquell tremolor que l'aigua dona a totes les coses. La tenora passada pel garbell del mar, porta un ròssec de melangia que és com el ròssec de les núvies. Un agredolç un voler i un doldre i un desig clapejat de llàgrimes... I, a més a més de la sardana, ran de les platges hi ha tantes cançons que no s'acaben mai! Velles i noves, banals i precises, les coses de més mal dir i de més mal contar, en la boca dels mariners es posen una mantellina feta d'algues i guarnida d'escates de peix.

Es impossible separar la idea de la Costa Brava, de la idea d'un caragol sonor, posat a l'orella, en el qual es musicalitzen totes les tombarelles del sentiment.

Color i psicologia

La fusta de les barques porta gravada l'ànima de cada poble de la costa. Segons la qualitat i el color de la barca podreu dir moltes coses sobre la psicologia dels mariners.

Allí on la feina és més dura i la costa és més aspra, veureu que els llaguts tenen uns colors més aspres i més brodat de pena.

A Cadaqués, a Llansà, a Port de la Selva, a quatre dits de les queixalades de Cap de Creus, els llaguts porten una sotana de fum d'estampa i una mica de bufanda de sang de bou.

A Roses ja tenen les costelles mes pintades d'alegria.

Les barques de bou de l'Estartit van maquillades dels ensiams més ten-

dres i dels tomàtecs més estridents.

A Sant Feliu, a Palamós i a Calella, les barques sembla que surtin de l'envelat, tótes acalorades i vermelles de ballar un vals...

Arqueologia

El mariner viu d'esquena a la tradició, i de cara a la aventura del peix; per això en els pobles de la Costa Brava, el rastre històric es despinta com la fusta de les barques.

Les roques es cuiden de mantenir una decoració arqueològica que de tant en tant fa tot l'efecte.

Les roques tenen un instant d'erudició i de compendi d'història de l'arquitectura, i amb la complicitat de la llum i de l'aigua, arriben a falsificar catedrals.

De vegades la falsificació és tan ben feta, que els ocells de mar s'enganyen i fan el niu pels forats amb la il·lusió de què sentiran cantar el rosari

Malgrat l'aventura del peix, hi ha conjunts a la Costa Brava, amb tota la rànica cremor de la canya que es bevien els pirates de vela.

Per exemple: Cadaqués. Per exemple: Port de la Selva...

Perquè a la Costa Brava no hi manqui la pell venerable de l'any de la picor, hi ha les torres de la vila vella de Tossa.

A la Costa Brava, hi ha Sant Pere de Roda que és la cosa més wagneriana d'aquest país. Els erudits afirmen que aquest monestir meravellós és del més pur estil romànic i fa prop de mil anys que no s'acaba de morir. Jo sostinc que Sant Pere de Roda va aparèixer amb aquets aires de desolació, l'any que Wagner va escriure el Parsifal.

El dia que un explotador qualsevol aconseguí instal·lar en una d'aquestes platges dues mil casetes de bany, l'una al costat de l'altre, i de passada, posi absolutament d'acord la tenora i l'olla de peix amb l'aigua mineral, la ruleta i el «Morning Post», potser haurà fet un gran negoci, però haurà assasinat la Costa Brava.

Juny - 1930

Josep Maria de Sagarra

Artículo publicado en el semanario «IMATGES» Año I - Número 3 - 25 Junio 1930.